

PECULIARITIES OF TRAINING NOTARIES IN THE FIELD OF MEDIATION

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ НОТАРІУСІВ У СФЕРІ МЕДІАЦІЇ

Maryna Myronenko¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-408-5-25>

Поступовий розвиток сучасного правового середовища визначає нові тенденції у вирішенні юридичних конфліктів, серед яких важливе місце займає медіація. Як ефективний механізм регулювання суперечок та забезпечення справедливості, медіація надає унікальні можливості у сфері вирішення конфліктів, співпраці або взаємодії сторін. З урахуванням зазначеного виникає необхідність у дослідженні особливостей підготовки нотаріусів, які володіють не лише традиційними юридичними знаннями, але й мають компетентності для проведення медіаційних процесів.

У концепції підготовки нотаріусів до впровадження методології медіації виникає необхідність адаптації навичок та освоєння спеціальних компетенцій, що стосуються медіаційних процесів. Звертаючи увагу на високий рівень кваліфікації та значний досвід нотаріусів у сфері юридичного захисту прав індивідуальних та корпоративних клієнтів, важливо розглядати їхні вміння як цінний ресурс при формуванні нотаріальних медіаторів. Такий підхід дозволяє максимально використовувати вже наявний потенціал фахівців та гарантує високий рівень ефективності у сфері врегулювання правових конфліктів за допомогою медіаційних методів.

Згідно з поглядом К. Токаревої, розвиток та поширення медіативних технологій створюють соціальний зразок поведінки членів суспільства, який полягає в мирному вирішенні спорів, прагненні до ефективного добровільного конфіденційного співробітництва [1, с. 20].

Враховуючи вищезазначене, на наш погляд, важливим елементом є підготовка нотаріусів у сфері медіації, що повинна охоплювати як теоретичний компонент методології, так і практичні вправи та кейси. Нотаріальна палата України має відігравати активну роль у зазначеному процесі, надаючи рекомендації та стандарти з використання медіаційних методів у конкретних правових випадках. Відповідно до статті 16¹ Закону

¹ National Aviation University, Ukraine

України «Про нотаріат», компетенція Нотаріальної палати України включає здійснення процесу підготовки фахівців у сфері медіації, а також ведення та публікацію реєстрів нотаріусів, які успішно пройшли підготовку у галузі медіації [2]. Такі реєстри є важливим інструментом для забезпечення прозорості та інформування громадськості про кваліфікацію нотаріусів у сфері медіації.

Законом України «Про медіацію» встановлено чіткі вимоги щодо базової підготовки медіаторів, що включає не менше 90 годин навчання, в тому числі принаймні 45 годин практичних занять, охоплюючи теоретичні знання та практичні навички. Освітню підготовку медіаторів реалізують різноманітні суб'єкти освітньої сфери, а саме: заклади вищої освіти, навчальні центри, фізичні особи та інших учасники навчального процесу. Окрім базової підготовки, передбачено можливість отримання спеціалізованої підготовки з медіації згідно з розробленими програмами навчання. Після успішного завершення підготовки та відповідної атестації видається сертифікат, який підтверджує наявність необхідних компетентностей у медіатора. Дані про випускників та сертифікати зберігаються та обліковуються суб'єктами освітньої діяльності в спеціальних реєстрах, що гарантує забезпечення якості та прозорості в процесі підготовки медіаторів у сфері медіації [3].

Перед отриманням права на зайняття нотаріальною діяльністю, кандидат повинен відповідати певним критеріям, які включають наявність вищої юридичної освіти не нижче магістра та володіння державною мовою відповідно до встановленого законодавством рівня. Крім того, вимагається стаж роботи у сфері права не менше шести років, з яких не менш як три роки має бути виконано на посаді помічника нотаріуса або консультанта державної нотаріальної контори. Перед набуттям права на здійснення нотаріальної діяльності, кандидат повинен пройти кваліфікаційний іспит та отримати відповідне свідоцтво [2]. Така система визначення кваліфікації та процедур відбору забезпечує високий рівень професійної компетентності нотаріусів та дотримання стандартів у сфері нотаріату в Україні.

На основі аналізу вищезазначеної інформації можна визначити, що вимоги до отримання статусу нотаріуса є відносно суворими порівняно із вимогами до медіаторів. Нотаріальна діяльність регулюється детально регламентованими нормативно-правовими актами та процедурами, які визначають кроки кандидата на посаду нотаріуса, включаючи вищу юридичну освіту, стаж роботи та обов'язковий кваліфікаційний іспит.

У порівнянні з нотаріальною сферою, система підготовки медіаторів в Україні проявляє певні недоліки та невизначеності. Зокрема, відсутність чітко визначеної інстанції, яка б здійснювала підготовку медіаторів,

призводить до неоднозначностей у процесі забезпечення якості та стандартів відповідної підготовки.

Додатково, варто відзначити, що в Україні суб'єктами, які надають освітні послуги з підготовки медіаторів, можуть виступати різноманітні юридичні та фізичні особи, і така діяльність не підпадає під обов'язкове ліцензування чи акредитацію. Такий підхід може породжувати питання щодо якості та однорідності освітніх програм базової підготовки, а також підвищувати ризик непередбачуваності в підготовці медіаторів.

Відсутність конкретних дій чи вимог для медіаторів, які отримали сертифікат до введення в дію Закону «Про медіацію», теж створюють неоднозначності та викликають питання стосовно актуальності та відповідності їхньої кваліфікації сучасним вимогам у сфері медіації.

Таким чином, для забезпечення сталого вдосконалення кваліфікації медіаторів, які вже мають сертифікат, нами рекомендується розгляд можливості впровадження системи підтвердження кваліфікації через участь у професійних тренінгах, відвідування науково-практичних конференцій чи проходження атестації у визначених інтервалах часу. Такі нововведення сприятимуть не лише підтримці високого рівня професійної компетентності медіаторів, але й відповідатимуть загальним стандартам неперервної професійної освіти та підтримує високу якість медіаційних послуг в Україні.

Оскільки нотаріуси є фахівцями в галузі права та мають досвід охорони прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, важливо врахувати вже набуті ними навички та компетенції при підготовці нотаріальних медіаторів.

Також доцільно передбачити, що нотаріуси, які завершили навчання з медіації та отримали відповідні сертифікати до прийняття Закону України «Про медіацію», мають право підтвердити свої знання та навички у сфері медіації шляхом складання іспиту з медіації в Центрі медіації при Нотаріальній палаті України. Це дозволить інтегрувати вже наявний досвід та компетентність нотаріусів у процес підготовки медіаторів, забезпечуючи високий рівень якості та професійності в даній сфері.

У підсумку, особливості підготовки нотаріусів у сфері медіації визначаються ретельною системою вимог та стандартів, що регулюють процес формування фахівців у даній галузі. Зазначений підхід передбачає високий рівень юридичної освіти, значний стаж роботи у правовій сфері, а також проходження кваліфікаційного іспиту. Окрім того, урахування вже наявних знань і навичок нотаріусів, що мають досвід у захисті прав та інтересів громадян, створює передумови для ефективного поєднання юридичної практики зі здатністю вирішувати конфлікти за допомогою медіаційних методів. Така система підготовки нотаріусів у сфері медіації

сприяє підняттю якості правового обслуговування та впровадженню медіаційних інструментів для більш ефективного врегулювання правових конфліктів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Токарева К. Соціально-правова природа медіації як альтернативного способу вирішення спорів. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 4. С. 16–22.

2. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII : станом на 30 січня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 13.02.2024).

3. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 13.02.2024).